

Újragondolt Jövőkép

Egy-egy drámaóra tervezése kapcsán az ember próbál olyan témákat keresni, ami mind a drámatanár, mind a gyerek számára érdekes lehet. Minél több óra tervezésén vagyunk túl, annál inkább vagyunk hajlamosak arra, hogy olyan témát, drámai helyzetet keressünk, amivel még senki nem foglalkozott. Különösen olyan helyzeteknél, amikor akár több hónap áll a rendelkezésünkre, hajlamosak vagyunk sok jó ötletet eldobni és tovább kutatni olyan lehetőség után, amiben új formák tömkelegét sűrítjük bele. Ez elvezethet egészen odáig, hogy szinte automatikusan dobjuk el az ötleteket. Számunkra ezért volt izgalmas kihívás a drámaóra-író verseny, ahol nagyon gyorsan meg kellett állapodunk abban, hogy mi lesz az újságcikk kapcsán a témánk, miről fog szólni az óra, hogy az idő nagy részét már az óra megtervezésére fordíthassuk.

Az első ötletek között merült fel, hogy egy hollywoodi sztár karrierjéről és magánéletéről szólhatna az óránk. Gondoltunk arra is, hogy játszhatnánk egy kiállítás szervezőiről, akik szeretnének a hírnév érdekében botrányt kelteni. Végül sikerült megállapodnunk abban, hogy mindkettőnket leginkább a színész érdekel, akinek a múltjában történt valami, amit később felhasználhatnak ellene. Ezzel felvállaltuk azt, hogy egyetlen elemet tartunk meg a cikkből, az eredeti problémát mintegy ugródeszkaként használva. Utólag úgy látjuk, hogy talán kevés időt töltöttünk a cikk elemzésével, talán ezért kaptuk csak a második helyezést, mindenesetre akkor beleszerettünk ebbe az ötletbe, és rögtön találtunk hozzá izgalmas, játszható helyzeteket is.

Most, hogy eltelt egy kis idő az óra megszületése óta, újra átgondoltuk, és a következőket szeretnénk hozzáfűzni. Az, hogy egy színész milyen munkákat vállal el, és mi az, amit jobb lenne, ha visszautasítana, többféle keretben is vizsgálható. Utazhattunk volna az időben vissza egy Shakespeare korabeli vándortársulathoz, vagy a jövőbe egy „úrtársulathoz” is, de akár az életkoron is változtathattunk volna: foglalkozhattunk volna egy nyugdíjas színésszel, vagy akár diákszínjátzókkal is. Hozzánk mindenesetre ez az élethelyzet állt a legközelebb, és így ebben volt a legkönnyebb gondolkodni a számunkra.

Így utólag persze könnyebb azon gondolkodni, hogy mit kellene változtatni az órán ahhoz, hogy – az általunk felrakott kereten belül maradván – közelebb kerüljünk a cikk alapproblémájához. Beépíthettünk volna Samu Nagy Kristóf életébe olyan munkákat, amelyek nem ennyire kommerszek, és nem csak a pénzkereset miatt vállalhatók. Ha például művészileg értékelhető produkciókban vállal szerepet, s azokban vannak olyan részek, amelyeket kiragadva rossz fényben lehet őt feltüntetni, akkor közelebb jutunk a cikk alapproblémájához. Például, ha főiskolás vizsgafilmekben vállal szerepet, amelyekben szeretkezési jelenetek vannak, akkor később felhasználhatják ellene (ha több ilyen is készült), pornószínészként feltüntetve őt. Elképzelhető, hogy ez elsőre merész ötletnek tűnik, de ha megtaláljuk hozzá a megfelelő formát, például egy rendező miképpen indokolhatja ennek művészi értékét a filmben, akkor már a 13-14 éves korosztály számára is fogyaszthatóvá válik. Egy másik lehetséges megoldás az, ha egy ellentmondásos mozgalmacról, személyekről szóló pártatlan történelmi szakkönyv borítójához készült fényképeket (Sztálinnak, Hitlernek, Szálasinak vagy nyilasnak, munkásörnek, skinheadnek öltöztetve Kristófit) juttatnak el a bulvársajtóhoz. Mindkét esetben vizsgálhatnánk azt, hogy miként kezelheti ezeket a problémákat Kristóf.

Számunkra azonban továbbra is izgalmas az eredeti keret és fókusz, szívesen dúsítanánk tovább a fiatal színész magánéletével foglalkozó szállal az órát. Gondolunk itt a családra, barátságokra, szerelemre, de a hivatástudat kérdése is vizsgálható, akár egy órasorozat formájában. Amellett, hogy mi nagyon jól éreztük magunkat ebben a fajta megmérettetésben, amint lehetőség nyílik rá, szeretnénk a gyakorlatban is próbára tenni az óránkat.

Fiatalok galériája

Gyombolai Gábor Márton – Sereglei András László

Korcsoport: A játékot 15-16 éveseknek terveztük.

Fókusz: Hogyan lehet szólni a nácizmusról?¹⁶

Bevezetés: Ma egy olyan galériáról fogunk játszani, melynek neve: Fiatalok Galériája. Ebben a galériában az a különleges, hogy múzeológusok segítségével fiatalok készítenek tárlatokat fiatalok számára. Eszközeiben újszerű és sikeres intézményről van szó.

¹⁶ Az I. DRÁMAÓRA-ÍRÓ VERSENY 3. díjas alkotása. (A szerk.)

A mai játékunk során azt ajánljuk, hogy lépünk ezeknek a fiatal kiállításkészítőknek a szerepébe!

1. Gyűjtés szerepen kívül, egész csoportban

Hogyan kell egy jó és érdekes kiállítást készíteni?

Ennek milyen feltételei vannak?

2. Szerepbe lépés

A „galériások” vagyunk, az igazgató (tanár) felolvass egy az Oktatási Minisztériumtól érkezett megrendelést (ld. 1. sz. melléklet!).

3. Peremfeltételek megadása

Alaprajz, beosztás:

1. náciizmus kezdete
2. hatalomra jutás után
3. II. világháborúban
4. háború után és napjainkban

4. Egész csoportos megbeszélés

Gyűjtés: milyen üzenethordozókat lehet és akartok használni?

Például:

- videobejátszás
- fénykép
- tárgyi emlékek
- írásos forma

Tanári szerep: a Galéria igazgatója, aki pénzügyi korlátokra hivatkozva a túlzó ötletekből „lefaraghat”.

5. Kiscsoportos munka

A kiállítás üzenetének megfogalmazása – írásos forma + egy tabló erről az üzenetről.

6. Egész csoportos improvizáció

Az üzenetek összevetése, és próbálkozás a náciizmusról szóló kiállítás kapcsán egységes – vagyis mindannyiunk számára elfogadható – mondanivaló kialakítására.

7. Kiscsoportos munka

A választott kiállításrész elkészítése.

- video – jelenetek
- fénykép – tabló
- írásos anyag, szobrok, rajzok

8. Monológ

Napjainkban, Budapesten – Szabó Pál, 63 éves nyugdíjas színész (ld. 2. sz. melléklet).

A monológ fejtése.

9. Beszámoló

Ld. a 7. pontot!

10. Kiscsoportos munka

A formabontó kiállításmegnyitóra készítsünk etűdöket – kéri a Galéria igazgatója.

A téma: Mit jelent a náciizmus napjainkban (hétköznapi fasizmus)?

11. Beszámoló

...ami egyben a kiállítás megnyitója. Ünneplés – nagycsoportos improvizáció.

12. Némajáték

A tanár Szabó Pált játssza. A gyerekek által valóságosan elkészített rajzot néz a kiállításon, majd vadul össze-tépi azt.

13. Egész csoportos improvizáció

A galériások megérkeznek a tett közben, mi történik?

Szabó Pál mondatai lehetnek: „Ez szégyen, miért kell ezt mutogatni, csak példát mutatnak a zavaros elméjű fiataloknak, ezt a szégyent el kell törölni föld színéről...”

Vita meg tudnak, meg lehet-e egyezni?

Melléklet

1.

Tisztelettel felkérjük önöket egy olyan kiállítás megszervezésére, megrendezésére és kivitelezésére, amely a náciizmusról szól, azt mutatja be! Tematikáját, formáját nem kívánjuk meghatározni, annak kialakításáról teljes egészében önök dönthetnek. Azonban azt kérjük, hogy a kiállítás hangsúlyozottan szólítsa meg a mai tizenéves nemzedéket is!

A kiállítás-projekt megtervezésére és elkészítésére minisztériumunk 24 millió Ft-ot tud biztosítani. Ezen összeg felhasználásáról pontos elszámolást, tájékoztatást kérünk. A szerződéskötés ügyében kérem igazgató urat, hogy fáradjon be az Oktatási Minisztériumba, a Pályázati Főosztályra.

Tisztelettel:

Kiss Tamás
OM főosztályvezető

2.

Szabó Pál monológja

Álmodtam. Megint vele. A bal kezében tartotta most is a barna bőröndjét. Én megint a pinceablakból figyeltem, esett a hó, néhány hópihe megült a szakállán.

Ő várta a többi bőröndös embert, nem nézett rám, pedig tudta, hogy ott vagyok, tudta, hogy nézem. Nem mertem megszólalni, mert azt mondta, amikor levitt a pincébe, hogy bármi történjék, én maradjak csendben. Én megígértem. Megígértem. Beérték őt a bőröndös emberek, jött egy katona is velük, aki amint odaért, karon ragadta és berángatta a sorba. A katona durva volt és ő elejtette a bőröndöt. Nem kiabálhattam, megígértem, hogy nem teszem. Aztán eltűnt a többiekkel együtt, én meg a pincében vártam, hogy visszajöjjön a bőröndjéért meg értem. De nem jött többé. Hiába tartottam be az ígéretem, nem dicsér már meg soha...

„Lábjegyzet”

A „drámaóra-író verseny” alapját képező újságcikket a mi kettősünk saját értelmezésében olyan kiindulási pontnak tekintette, mely *apropóul* szolgálhat a náciizmusról, a velünk élő emlékekről, valamint a fiatalok e témával történő találkozásáról szóló óra megtervezéséhez. A mi értelmezésünkben a cikkben szereplő kiállításról nem derült ki, hogy negatív célokat szolgál, rosszat tesz. Így a színész tettét is inkább az emlékeket feldolgozni nem tudó ember tetteként értelmeztük. Ily módon született meg a kiállítást készítő fiatalok – számunkra pozitív – szerepe, valamint Szabó Pál, zsidó származású színész alakja is. Óránk első felében a „szakértő köntösében” konvenció meghatározó jelleggel bír. Emellett azonban Szabó Pál alakja is fontos volt nekünk. E két szál – a fiatalok „Nácizmus” című kiállítása és Szabó Pál sorsa – szándékaink szerint – találkozott, összefonódott volna. Fontosnak tartottuk, hogy a résztvevők mozgósítsák és formába öntsék a náciizmussal kapcsolatos tudásukat és érzéseiket.

Úgy érezzük, az óra jelenlegi formájában is lehetőséget ad a fasizmusról való gondolkodásra és szerepben történő véleményformálásra. Bár szándékunk szerint Szabó Pál alakját is hasonló alaposággal akartuk kidolgozni, hogy később valóban drámai találkozás jöjjön létre a fiatalok és az idős színész között, ez azonban már nem kerülhetett be az óravázlatba. A helyzet versenyszerűségére való tekintettel a kiscsoportokban történő munka pontosabb kidolgozása sem kapott kellő figyelmet részünkről.

Nagyon élveztük a versenyt, a játékot, amely azt bizonyította be számunkra hogy koncentrált állapotban és inspiráló helyzetben a sokszor nyögvenyelős drámaóra-írás izgalmas szellemi kalanddá válhat.

